

JAVNA BEZBEDNOST I KRIVIČNO PRAVO – GRANICE U OGRANIČAVANJU PRAVA GRAĐANA

Filip Mirić¹, Nikolina Grbić Pavlović², Ivan Đorović³, Dragan Paunović⁴

Apstrakt

Osnovna funkcija krivičnog prava je zaštita najznačajnijih društvenih vrednosti od povrede ili ugrožavanja. Osim ove zaštitne uloge, koja prati i sistem javne bezbednosti, sa druge strane krivičnim pravom se štite i osnovna prava i slobode građana. Ova zaštita se odnosi i na sistem javne bezbednosti, kako na lica lišena slobode tako i na društvo u celini. Predmet rada je analiza sadržaja pravnih propisa koje primenjuju organi sistema javne bezbednosti i prava građana, uzimajući u obzir i zaštitnu funkciju krivičnog prava i njegovu ulogu u sistemu pozitivnog prava i pravnih nauka. Iz ovakvo određenog predmeta rada proizilazi i njegov cilj. Naime, cilj ovog rada je da ukaže na značaj poštovanja prava i sloboda građana u okviru s postojećeg pravnog poretka, što predstavlja jedinu istinsku garanciju demokratskog društva.

Ključne reči: javna bezbednost, krivično pravo, prava i slobode građana.

Uvod

Krivično pravo ima za cilj ostvarivanje različitih funkcija: 1) zaštita i obezbeđenje najznačajnijih društvenih dobara i vrednosti od njihovog povređivanja ili ugrožavanja vršenjem krivičnih dela, dakle očuvanja postojećih društvenih vrednosti i odnosa (statička funkcija) i praćenje dinamike društvenih odnosa i učestvovanje u njihovoj promeni, unapređenju i zaštiti (dinamička funkcija). Treba istaći da zaštitna funkcija krivičnog prava nije sveobuhvatna, već parcijalna. Naime, krivičnim pravom se ne štite sva dobra u jednom društvu, već samo ona koja su najvažnija za čoveka i građanina, kao i društvo u celini. Čak i ovih društvenim dobrima krivično pravo ne pruža potpunu zaštitu, već se ona odnosi samo na ona ponašanja (povrede ili ugrožavanja) koja su u zakonu propisana kao krivična dela. Tako određena zaštitna funkcija krivičnom pravu daje utilitaristički karakter (Jovašević, 2006).

Rad je podeljen u strukturalno povezanih celina nekoliko celina. Osim uvodnih razmatranja, u radu će biti više reči o međunarodnim dokumentima od značaja za poštovanje ljudskih prava. Biće posebno prikazane relevantne odredbe Povelje EU o osnovnim pravima (2000). Na ovaj deo prirodno se nadovezuje nacionalni pravni okvir za poštovanje ljudskih prava, koji se primenjuje povodom rasvetljenja i razrešenja konkretne krivičnopravne stvari (Zakonik o krivičnom postupku, Zakon o policiji i ostali podzakonski pravni akti) i tokom izvršenja krivičnih sankcija u Republici Srbiji (Zakon o izvršenju krivičnih sankcija).

1 Filip Mirić, dr, Naučni saradnik za pravne nauke i samostalni-stručnotehnički saradnik za studije i studentska pitanja II i III stepena, Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, E-mail: filip.miric@gmail.com.

2 Nikolina Grbić Pavlović, dr, Inspektor, koordinator policijske obuke na Policijskoj akademiji u Banjoj Luci, E-mail: nikolinagrbićpavlović@gmail.com.

3 Ivan Đorović, dr, E-mail: idjorovic1968@gmail.com.

4 Dragan Paunović, dr, Docent, Univerzitet za poslovne studije, Banja Luka E-mail: dragan.paunovic@yahoo.com.

Delatnost svih organa javne bezbednosti mora da poštuje načelo zakonitosti (legaliteta), što je u direktnoj vezi sa funkcijama krivičnog prava u oblasti suzbijanja svih oblika kriminaliteta.⁵ Načelo legaliteta sažeto je definisano maksimom *nullum crimen, nulla poena, sine lege* („nema krivičnog dela ni kazne bez zakona“). Ovo načelo ima izuzetan društveni značaj (Lazarević, 2006). Ovo načelo znači da niko ne može biti kažnjen za neko ponašanje, odnosno da prema njemu ne može biti primenjena krivična sankcija ako pre nego što ga je preduzeo, ono nije bilo zakonom predviđeno kao krivično delo i ako nije za isto bila zakonom propisana kazna (Stojanović, 2024). Razumljivo dejstvo načela legaliteta se proširuje i na ostale krivične sankcije i ono zajedno sa načelom legitimiteta (prema kome izricanje krivične sankcije u konkretnom slučaju mora biti neophodno i nužno za ostvarivanje ciljeva kažnjavanja), čini temelj savremenog krivičnog prava. Poštovanje ovih načela garantuje poštovanje prava građana u krivičnom postupku. Kao što je već rečeno, osnovna funkcija krivičnog prava je zaštita najznačajnijih društvenih vrednosti od povrede ili ugrožavanja. Osim ove zaštitne uloge, koja prati i sistem javne bezbednosti, sa druge strane krivičnim pravom se štite i osnovna prava i slobode građana. Ova zaštita se odnosi i na sistem javne bezbednosti, kako na lica lišena slobode tako i na društvo u celini. Predmet rada je pravna analiza sadržaja propisa koje primenjuju organi sistema javne bezbednosti i prava građana, uzimajući u obzir i zaštitnu funkciju krivičnog prava i njegovu ulogu u sistemu pozitivnog prava i pravnih nauka. Iz ovakvo određenog predmeta rada proizilazi i njegov cilj. Naime, cilj ovog rada je da ukaže na značaj poštovanja prava i sloboda građana u okviru postojećeg pravnog poretka, što predstavlja jedinu istinsku garanciju demokratskog društva.

Međunarodnopravni okvir za zaštitu ljudskih prava u krivičnim stvarima

Imajući u vidu da je Republika Srbija kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, u ovom delu rada biće prikazane relevantne odredbe Povelje EU o osnovnim pravima (2000). Povelja Evropske unije o osnovnim pravima (u daljem tekstu: Povelja) proglašena je 2000. godine od strane Evropskog parlamenta, Saveta i Komisije i predstavlja jedan od osnovnih pravnih akata Evropske unije kojim se štite osnovna ljudska prava.⁶

Povelja sadrži šest osnovnih prava i sloboda zaštićenih u EU: dostojanstvo, slobode, jednakost, solidarnost, građanska prava i pravda. U skladu sa predmetom i ciljem rada, biće prikazana samo ona prava koja su, prema našem mišljenju od posebnog značaja za rasvetljenje i razrešenje krivičnopravnih stvari i vođenje krivičnog postupka.

⁵ Postoje brojne definicije pojma javne bezbednosti. Pravne definicije pojma javne bezbednosti određuju tako, što pod javnom bezbednošću podrazumevaju stanja u kojima su isključeni svi pravni akti, posebno oni uz upotrebu sile, kojima se narušavaju osnovna prava i slobode čoveka i osnovni elementi javnog odnosno društvenog poretka. Sa druge strane, javna bezbednost u užem smislu ili državna bezbednost se određuje kao stanje u kome ne postoje protivpravni u prvenstveno nasilni akti usmereni protiv političkog poretka u državi (Jovašević, 2006: 38). Za potrebe ovog rada prihvaćena je operacionalna definicija organa javne bezbednosti pod kojima autori smatraju sve one državne organe čiji je rad usmeren na očuvanje bezbednosti građana, rasvetljenje i razrešenje konkretnih krivičnopravnih stvari, procesuiranje izvršilaca krivičnih dela i izvršenje pravnosnažno izrečenih krivičnih sankcija.

⁶ Povelja EU o osnovnim pravima prevedena na srpski jezik, dostupno <https://www.mei.gov.rs/sr/vesti/2075/detaljnije/w/0/povelja-eu-o-osnovnim-pravima-prevedena-na-srpski-jezik/>, pristup 02.09.2025.

Svako ima pravo na život. Niko ne sme biti osuđen na smrtnu kaznu niti pogubljen (član 2. Povelje). Zabrana smrtne kazne je u duhu savremenih nastojanja penološke teorije i prakse da se dostigne što je veći mogući stepen resocijalizacije lica osuđenih zbog izvršenja različitih krivičnih dela.

Sličan cilj ima i odredba član. 4. Povelje koja propisuje da niko ne sme biti podvrgnut mučenju ili nečovečnom, odnosno ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.

U skladu sa pravom na život i kolektivnim pravima, zabranjeno je kolektivno proterivanje. Niko ne može biti preseljen ili proteran u državu niti izručen državi ako postoji ozbiljan rizik da bi bio podvrgnut smrtnoj kazni, mučenju odnosno drugoj vrsti nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (član.19. Povelje).

Budući da povreda ravnopravnosti građana predstavlja krivično delo u svim savremenim krivičnim zakonodavstvima, od izuzetnog je značaja zabrana diskriminacije proklamovana i ovom Poveljom. Svi su jednaki pred zakonom (član 20. Povelje) i Zabranjena je svaka diskriminacija po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, etničko ili društveno poreklo, genetske karakteristike, jezik, veroispovest ili uverenje, političko ili bilo koje drugo mišljenje, pripadnost nacionalnoj manjini, imovno stanje, rođenje, invaliditet, starosno doba ili seksualna orijentacija. U oblasti primene Ugovorâ i bez dovođenja u pitanje bilo koje od njihovih posebnih odredaba, zabranjena je svaka diskriminacija na osnovu državljanstva (član 21. Povelje).

Pravo na pravično suđenje je jedno od osnovnih ljudskih prava i segment prava na pristup pravdi. Svako kome su povređena prava i slobode zajemčeni pravom Unije ima pravo na delotvorno pravno sredstvo pred sudom pod uslovima predviđenim Poveljom. Svako ima pravo da u njegovoj stvari u pravičnoj i javnoj raspravi u razumnom roku odluči nezavisan i nepristrasan sud koji je prethodno ustanovljen na osnovu zakona. Svako ima mogućnost da dobije savet, da se brani i bude zastupan. Pravna pomoć je dostupna onima koji nemaju dovoljno sredstava ukoliko je ona neophodna da im se obezbedi delotvoran pristup pravdi (član 47. Povelje). U krivičnoprocenim smislu, pretpostavka nevinosti je jedna od najvažnijih garancija optuženog da će se svako ko je optužen smatrati nevinim dok se ne dokaže njegova krivica na osnovu zakona. Takođe, svakome ko je optužen jemči se pravo na odbranu (član 48. Povelje).

U odredbama članova 49. i 50. Povelje prepoznata načela nullum crimen, nulla poenae sine lege i ne bis in idem. Naime, Niko se ne može smatrati krivim za krivično delo izvršeno činjenjem ili propuštanjem koje u vreme kada je izvršeno nije predstavljalo krivično delo prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, ne može se izreći stroža kazna od one koja se mogla izreći u vreme kada je krivično delo izvršeno. Ako nakon izvršenja krivičnog dela zakon predvidi blažu kaznu, primenjuje se takva kazna.

Ovaj član ne dovodi u pitanje suđenje bilo kom licu i kažnjavanje tog lica za bilo koje činjenje ili propuštanje koje je u vreme kada je izvršeno predstavljalo krivično delo prema opštim načelima koje priznaje zajednica naroda. Visina kazne ne sme biti nesrazmerna krivičnom delu. Nikome se ne može ponovo suditi niti mu se može ponovo izreći kazna u krivičnom postupku za krivično delo zbog kojeg je već bio pravosnažno oslobođen ili osuđen u Uniji, u skladu sa zakonom.

Posebno je važno istaći da u pogledu domašaja primene prava iz Povelje. svako ograničenje ostvarivanja prava i sloboda priznatih ovom poveljom mora biti predviđeno zakonom i poštovati suštinu tih prava i sloboda. Uz poštovanje načela proporcionalnosti, ograničenja

su dopuštena samo ako su neophodna i zaista zadovoljavaju ciljeve od opšteg interesa koje priznaje Unija ili potrebu da se zaštite prava i slobode drugih. Prava koja priznaje ova Povelja, a koja su predviđena Ugovorima, ostvaruju se pod uslovima i u granicama utvrđenim tim Ugovorima. Ukoliko ova Povelja sadrži prava koja odgovaraju pravima zajemčenim Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, značenje i obim tih prava su istovetni onima utvrđenim tom konvencijom. Ova odredba ne sprečava da se pravom Unije predvidi šira zaštita. Ukoliko ova Povelja priznaje osnovna prava koja proističu iz ustavnih tradicija zajedničkih državama članicama, ta prava se tumače u saglasnosti sa tim tradicijama. Odredbe ove Povelje koje sadrže načela mogu se sprovesti zakonodavnim i izvršnim aktima organa, tela, službi i agencija Unije, kao i aktima država članica kada one sprovode pravo Unije u okviru svojih ovlašćenja. Pozivanje na njih pred sudom dopušteno je samo prilikom tumačenja tih akata i odlučivanja o njihovoj zakonitosti. Nacionalni propisi i praksa, u skladu sa odgovarajućim odredbama ove Povelje, uzimaju se u obzir u punoj meri. Sudovi Unije i država članica posvećuju dužnu pažnju objašnjenjima koja su sačinjena kao smernice za tumačenje ove Povelje (član 52. Povelje).

Nijedna odredba ove Povelje ne može se tumačiti kao ograničavanje ili negativno uticanje na ljudska prava i osnovne slobode koji su, u okviru odgovarajućih oblasti primene, priznati pravom Unije i međunarodnim pravom, međunarodnim sporazumima čije su ugovorne strane Unija ili sve države članice, uključujući Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i ustavima država članica (član 53. Povelje).

Nijedna odredba ove Povelje ne sme se tumačiti tako da podrazumeva pravo na obavljanje bilo koje aktivnosti ili izvršenje bilo koje radnje usmerene na poništavanje prava i sloboda priznatih ovom poveljom ili radi njihovog ograničavanja u meri većoj od one koja je predviđena u ovoj Povelji, što je posebno istaknuto u članu 54, Povelje (navedeno prema Mirić, 2022). U nastavku rada biće više reči o normativnom okviru za zaštitu ljudskih prava u krivičnim stvarima u Republici Srbiji.

Normativni okvir za zaštitu ljudskih prava u krivičnim stvarima u Republici Srbiji

Ustav, kao najviši pravni akt Republike Srbije, odredbom člana 27 propisuje da svako ima pravo na ličnu slobodu i bezbednost. Lišenje slobode dopušteno je samo iz razloga i u postupku koji su predviđeni zakonom. Lice koje je lišeno slobode od strane državnog organa odmah se, na jeziku koji razume, obaveštava o razlozima lišenja slobode, o optužbi koja mu se stavlja na teret kao i o svojim pravima i ima pravo da bez odlaganja o svom lišenju slobode obavesti lice po svom izboru. Svako ko je lišen slobode ima pravo žalbe sudu, koji je dužan da hitno odluči o zakonitosti lišenja slobode i da naredi puštanje na slobodu ako je lišenje slobode bilo nezakonito. Kaznu koja obuhvata lišenje slobode može izreći samo sud.⁷

U skladu sa ustavnim načelima, normativni okvir za zaštitu ljudskih prava u krivičnim stvarima u Republici Srbiji čine i brojni pravni akti zakonskog i podzakonskog karaktera. Tako, članom 27. Zakona o policiji je propisano da policija razvija saradnju i partnerstvo sa građanima i drugim subjektima zajednice u cilju obavljanja policijskih poslova i rešavanja lokalnih bezbednosnih prioriteta i koordinira zajedničke interese i potrebu stvaranja povoljnog bezbednosnog ambijenta u zajednici, odnosno izgradnje bezbednog demokratskog društva. Policija pruža podršku u radu savetodavnih tela u okviru jedinica lokalne samouprave za razvoj prevencije kriminala i ostvarivanje drugih bezbednosnih potreba zajednica. Policija razvija profesionalne kapacitete, kompetencije i etiku policijskih

⁷Ustav Republike Srbije („Službeni glasnik RS“, br. 98/2006, 115/2021)

službenika za društveno odgovorno delovanje policijske službe, uz puno poštovanje ljudskih i manjinskih prava i sloboda i zaštitu svih ranjivih grupa.⁸

Za postupanje policijskih službenika od posebnog je značaja i Kodeks policijske etike. Kodeks policijske etike Republike Srbije iz 2017. godine (u daljem tekstu: Kodeks) u čl.1 propisuje da, policija, radi očuvanja i promovisanja dostojanstva i ugleda policijskih službenika, kroz podizanje njihove svesti o značaju poštovanja etičkih principa i standarda, kao i jačanja poverenja građana u rad Ministarstva unutrašnjih poslova (u daljem tekstu: Ministarstvo) ima Kodeks policijske etike, koji predstavlja skup pravila o etičkom postupanju policijskih službenika u Ministarstvu, kojim se pruža podrška vladavini prava i koji je u skladu sa Evropskim kodeksom policijske etike i drugim međunarodnim aktima koji se odnose na policiju. Kodeksom se uređuju odnosi između policijskih službenika, kao i njihov odnos prema građanima, državnim organima i drugim institucijama, nevladinim organizacijama i pravnim licima, u cilju ostvarivanja nacionalnih i međunarodnih etičkih principa policijskog postupanja i pružanja podrške vladavini prava.⁹ I sam Zakon o policiji u svojim odredbama koji se odnose na etički aspekt rada policije, upućuje na odredbe Kodeksa, što sve ukazuje na njegov značaj.¹⁰ Policijski službenici, rukovođeni funkcijom obavljanja policijskih poslova u demokratskom društvu, kao i principom vladavine prava, postupanjem saglasno Kodeksu izražavaju volju, spremnost i doslednost da svoju dužnost obavljaju na zakonit, profesionalan, pravedan i human način. Na ovaj način izražava se osnovni etički imperativ obavljanja policijskih poslova.

Kodeks, osim policijskih službenika zaposlenih u Ministarstvu, shodno primenjuju i građani koji u skladu sa zakonom pružaju pomoć policiji u obavljanju policijskih poslova, odnosno pružanja pomoći (član 2 Kodeksa). Iz navedene odrebe se može zaključiti da se odredbe Kodeksa primenjuju, ne samo na policijske službenike, već i na civilna lica na Službi u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije (Mirić, 2018).

Dalje posmatrano i Zakonik o krivičnom postupku na nekoliko nivoa propisuje obavezu poštovanja osnovnih prava i sloboda, kako lica protiv koga se vodi krivični postupak, tako i lica koje je oštećeno krivičnim delom. Ovde treba imati u vidu i čitav korpus prava koja proističu iz prava na odbranu okrivljenog (pravo na odbranu ćutanjem, pravo na pravično suđenje pravo na stručnu odbranu itd).¹¹

I konačno, Zakon o izvršenju krivičnih sankcija (ZIKS) propisuje obavezu poštovanja prava lica lišenih slobode i svih lica prema kojima se izvršava pojedina krivična sankcija. Preciznije, Krivična sankcija se izvršava na način kojim se jemči poštovanje dostojanstva lica prema kome se ona izvršava. Zabranjeni su i kažnjivi postupci kojima se lice prema kome se izvršava krivična sankcija podvrgava bilo kakvom obliku mučenja, nečovečnog ili ponižavajućeg kažnjavanja ili postupanja, zlostavljanja ili eksperimentisanja. Kažnjiva je prinuda prema licu prema kome se izvršava krivična sankcija, ako je nesrazmerna potrebama njenog izvršenja. Lice prema kome se izvršava krivična sankcija ne sme biti stavljeno u neravnopravan položaj zbog rase, boje kože, pola, jezika, vere, političkih i drugih uverenja, nacionalnog ili socijalnog porekla, imovnog stanja, obrazovanja, društvenog položaja ili drugog ličnog svojstva. Lice prema kome se izvršava krivična sankcija ima pravo na zaštitu

⁸ Zakon o policiji („Službeni glasnik RS“, br. 6/2016, 24/2018 i 87/2018).

⁹ Kodeks policijske etike („Službeni glasnik RS“, br. 17/2017).

¹⁰ Videti čl. 45 Zakona o policiji („Službeni glasnik RS“, br. 6/2016, 24/2018).

¹¹ Zakonik o krivičnom postupku („Službeni glasnik RS“, 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - odluka US i 62/2021 - odluka US).

osnovnih prava propisanih Ustavom, potvrđenim međunarodnim ugovorima, opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava i ovim zakonom. Lice prema kome se izvršava krivična sankcija može biti ograničeno u osnovnim pravima samo u meri neophodnoj za izvršenje krivične sankcije i u postupku propisanom ovim zakonom. Protiv pojedinačnih akata kojima se rešava o pravima i obavezama lica prema kome se izvršava krivična sankcija dozvoljena je sudska zaštita, koju u skladu sa ovim zakonom obezbeđuje sudija za izvršenje krivičnih sankcija. Za podneske, službene radnje i rešenja u vezi sa primenom odredaba ovog zakona ne plaća se taksa, ako zakonom nije drugačije određeno (član 6-8.ZIKS).¹²

Iz citiranih zakonskih i podzakonskih odredbi može se zaključiti da Republika Srbija ima solidan pravni okvir za zaštitu prava i sloboda lica u krivičnim stvarima. Gde su granice delovanja organa javne bezbednosti?

Zaključne napomene

Krivično pravo deluje nakon izvršenog krivičnog dela – *post festum*. Sasvim je jasno da rasvetljavanje i razrešenje određene krivičnopravne stvari zahteva primenu određenih represivnih mera. Sa aspekta zaštite ljudskih prava i očuvanja pravne sigurnosti, postavlja se pitanje gde je granica ograničavanja prava građana?

Pravno posmatrano, smatramo da je ova granica omeđeno primenom načela legaliteta i legitimeteta. Ljudska prava se ostvaruju u određenom poretku i ona su sastavni njegov deo. Ostvarivanje ljudskih prava, ne sme da dovede u pitanje pravnu sigurnost i javnu bezbednost čitavog društva i države jer bi se onda ona pretvorila u svoju negaciju. Ovo pitanje postaje posebno aktuelno u vremenu društvenih nestabilnosti. Organi javne bezbednosti u svom radu moraju da poštuju zakonom utvrđena prava i slobode građana, ali i da sprečavaju da se slobode građana pretvore u ne-pravo kojim bi se ugrozila stabilnost i bezbednost čitavog društva.

Ovako postavljen problem određivanja granica u ograničavanju prava građana, može se donekle shvatiti kao vaga sa dva tasa koji ne predstavljaju suprotstavljene interese, Kada shvatimo da je javna bezbednost zajedničko dobro koje je potrebno čuvati zarad svih članova zajednice i da ona nije suprotstavljena osnovnim pravima i slobodama građana, bićemo na dobrom putu izgradnje istinski demokratskog društva.

Literatura

1. Jovašević, D. (2006). *Krivično pravo - opšti deo*, Nomos, Beograd, Srbija.
2. Jovašević, D. (2006). *Leksikon krivičnog prava*, Službeni glasnik, Beograd, Srbija.
3. Kodeks policijske etike („Službeni glasnik RS“, br. 17/2017).
4. Lazarević, L. (2006). *Komentar Krivičnog zakonika Republike Srbije*, Savremena administracija, Beograd, Srbija.
5. Mirić, F. (2018). Ethical aspects of police work, “Archibald Reiss days”, *Thematic conference proceedings of international significance*, pp. 109-118, Academy of Criminalistic and Police, Studies, Belgrade, Serbia

¹² Zakon o izvršenju krivičnih sankcija („Službeni glasnik RS“, br. 55/2014, 35/2019).

6. Mirić, F. (2022). Primena povelje EU o osnovnim pravima u krivičnim stvarima, *Evropsko zakonodavstvo*, vol. 21, no. 79, pp. 299-305, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, Srbija.
7. Povelja EU o osnovnim pravima prevedena na srpski jezik, dostupno <https://www.mei.gov.rs/srl/vesti/2075/detaljnije/w/0/povelja-eu-o-osnovnim-pravima-prevedena-na-srpski-jezik/>, pristup 02.09.2025.
8. Stojanović, Z. (2024) *Komentar Krivičnog zakonika - prema stanju Krivičnog zakonika od 1. decembra 2019. godine i prema stanju zakonodavstva od 27. oktobra 2023. godine*, Službeni glasnik, Beograd, Srbija.
9. Ustav Republike Srbije („Službeni glasnik RS“, br. 98/2006, 115/2021)
10. Zakon o izvršenju krivičnih sankcija („Službeni glasnik RS“, br. 55/2014, 35/2019).
11. Zakon o policiji („Službeni glasnik RS“, br. 6/2016, 24/2018 i 87/2018).
12. Zakonik o krivičnom postupku („Službeni glasnik RS“, 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - odluka US i 62/2021 - odluka US).

PUBLIC SECURITY AND CRIMINAL LAW - LIMITS IN RESTRICTING THE RIGHTS OF CITIZENS

Filip Mirić¹, Nikolina Grbić Pavlović², Ivan Đorović³, Dragan Paunović⁴

Abstract

The fundamental function of criminal law is to protect the most important social values from injury or endangerment. Apart from this protective role, which accompanies the public security system, on the other hand, criminal law also protects the basic rights and freedoms of citizens. This protection also applies to the public security system, both to persons deprived of their liberty and to society as a whole. The subject of the paper is the analysis of the content of laws and by-laws related to the public security system and the rights of citizens, taking into account the protective function of criminal law and its role in the system of positive law and legal sciences. From this specific subject of work, its goal also follows. Namely, the aim of this paper is to point out the importance of respecting the rights and freedoms of citizens in present legal order. This is the only true guarantee of a democratic society.

Keywords: *public security, criminal law, rights and freedoms of citizens.*

1 Filip Mirić, Ph.D., Research Associate for Legal Sciences and Independent Professional Technical Associate for Studies and Student Affairs II and III Degrees, Faculty of Law, University of Niš, E-mail: filip.miric@gmail.com.

2 Nikolina Grbić Pavlović, Ph.D., Inspector Coordinator of Police Training at the Police Academy in Banja Luka, E-mail: nikolinagrbićpavlovic@gmail.com.

3 Ivan Đorović, PhD, E-mail: idjorovic1968@gmail.com.

4 Dragan Paunović, PhD, Associate Professor, University of Business Studies, Banja Luka, E-mail: dragan_paunovic@yahoo.com.